

Proteini za Afričane

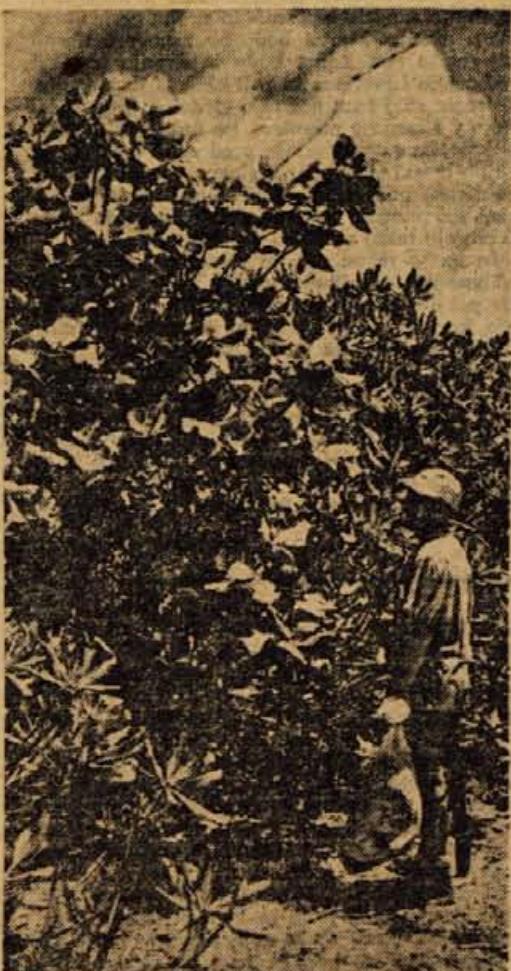
Stevilka II

Kranj
20. marca 1965

Kmet v sahelu, živi tri dni od enega datelja: prvi dan poje kožo, drugi dan sočno meso in tretji dan izsesa vsebino koščice.

Sahel je tisti prostrani pas savane ob južnem robu saharske puščave, ki je nekoč predstavljal bistvo Sudanskega cesarstva. In prav tega kmeta neprestano srečujemo, ko hodi po sledovih preteklosti.

Velik je suh, prijazer, in ponosen. Zavit v svojih štirinajst metrov bombaževine, nosi na ramenih bučo, polno proša ali riža in v mislih prešteva kovance, ki jih bo skoval na trgih v Fort-Lamyju, Niameyu ali Bamaku. Včasih se zgodi, da poganja pred seboj mršavca osla. Ko gremo mimo, ga ustavi z dolgo eroščastno vrvo ali s tankim jermenom iz dobro obdelanega rjavega usna. Kmetov korak je menak, voljan. Več dni bo na trgu prodajal tistih nekaj kilogramov žita, ki jih je z velikim naporom iztrgal skopi zemlji. Niti za trenutek se ne bo zmenil za čas ali razdobje, ki ga loči od doma.

Koščeni telesni otroka in starca pravita isto:
Afričani jedo slabo

Takrat, ko je Evropa še globoko spala pod ledeno odojo, je bila Afrika raj. Zato ni čudno, da se je v cloveških glavah porodila misel, da je prav tu zibelka prvega živega bitja.

Od vrhov Atlasa do Kilimandžara — dolga, nenehno se menjajoča igra step in močvirij s tropskimi gozdovi. In potem jezero Čad, ki je bilo nekoč tridesetkrat večje od jezera Leman danes. Nekdanja pomembnost reke Niger se prav lahko primerja s pomembnostjo brazilske Amazonke. Orjaški veletoki z blatnimi vodami: njihova imena Saoura ali Tafassasset so svojo nekdanjo veličino in silovitost zadrežala samo še v starih zapisih. V njih je prav tako moč najti neplodne planote in sledove poti, ki so si jih izposojala težka prekosaharska vozila.

Silna otoplitev ozračja je priklicala evropski kontinent iz njegove tisočletne odrevenelosti. Ledeniki so se umikali, na njihovem mestu so hiteli gozdovi. Afrika pa je tonila v žgočo osamljenost.

Clovek in žival sta se pogrenila v tropski pragozd, čigar obseg je postal skromnejši. Nekateri so si poiskali zavetje v globelih Hoggarja in Tibestija. O njih pripovedujejo čudovite slikarije — zapuščina davnih prednikov Tuarega.

Pod prostranim nebom, vse od Rakovega povratnika do Kozorovega ozvezdja, živi dve sto milijonov temnopoltih bitij. Njihova domovina je ogromna — velika kot štiri Evrope skupaj (brez Sovjetske zvezde), vendar dvakrat manj naseljena. V dvajsetih letih se bo prebivalstvo brez dvoma podvojilo. Čeprav je opaziti znaten napredok, se svet vendarle vprašuje, kako vskladiti počasen ekonomski razvoj z neustavljinim izbruhom novega prebivalstva.

Za težko delo — petdeset tisočakov

Vse ozemlje od Mauritanije do meja Južnoafriške unije kaže značilnosti prepočasnega razvoja. Nad osemdeset odstotkov Afričanov obdeluje ne preči plodno zemljo na najbolj primitiven način, ki zapira vrata slehernemu napredku. Temu, da je najmanj osemdeset odstotkov prebivalcev analfabetov, je brez dvoma krivo pomanjkanje učnih sredstev in ne nazadnje njihova dravstvena zaščita. In končno — učinek sedanjega sistema mednarodne izmenjave se najbolj očitno kaže v obubožanju že tako revnih pokrajín, seveda v korist bogatih industrijskih dežel. Vsi ti pogoji se izražajo v izredno nizki življenjski ravni: povprečni letni dohodek Afričana (čeprav je to težko točno določiti) je komaj kak tisočak nad petdeset tisoč dinarjev. Ta številka je prešibka, da bi si lahko človek ob njej ustvaril jasno sliko o nedopovedljivi bedi, s katero se otepa ogromna masa afriškega prebivalstva.

Težki primeri neprestane lakote so relativno maloštevilni, razen v času, ko se naravne sile zaročijo proti temnopoltim prebivalcem. Takrat se strahotna nadloga razširi vsepovsod. Medtem ko so stare zaloge izčrpane in nova letina se ne pospravlja, se hranijo ljudje s koreninami in ne redko celo z mrščom in žuželkami. Kadar je letni čas količkaj krut in če mu priskočijo

na pomoč še roji kobilic in jate sestranih ptic, ki neusmiljeno opustošijo vse, kar dobe zelenega na polju, takrat lakota razprostre svoja požrešna krila. Se vedno se spominjam počastnih fotografij belgijskega Konga, nekaj mesecov pred njegovo neodvisnostjo. Političnim neredom so pridale svoje še hude vremenske težave. Situacija v Zgornji Volti, severnem Kamerunu ali v severnem Togu je obupna. Leta 1943 je v Ruanda-Urundiju naštel 36.000 žrtev lakote. Nyasa leta 1959 ter Somalija in Kenija leta 1960 so prenašale strahotno pomanjkanje in lakote. Legenda o rodovitni tropski zemlji, o velikodušnem in darežljivem gozdu, splahni ob izjavi znanstvenikov:

»Prst v vlažnih pokrajinal vsebuje relativno malo hranilnih snovi, plitka je, izprana, revna s humusom in slabo rodovitna v sedanjih pogojih vzdrževanja ... kaže neko vznemirljivo nagnjenje, da jo bo v primeru, če ne bo pokrita z rastlinsko odojo, uničila erozija.«

»Telovadba« proti lakoti

Ta kratek zapis, ki ga je napravil član Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO) kaže, kakšne naravne težkoče mučijo afriškega poljedelca prav vsak dan. Njegovo življenje je brezkončna »telovadba« proti lakoti. Profesor Pieraerts, raziskovalec v Kasaju, pričoveduje:

»V sušni dobi, ki traja od meseca maja do septembra, postaja rastlinska hrana — zeleni poganci vseh vrst in sadje — vedno redkejša. Nasprotno pa je moč dobiti malo — toda res zelo malo — nizke divjadi in včasih kakšno ribo. V septembru in oktobru, ko se kar vrstijo močni deževni naliivi, trava nenadoma ozeleni in divje hiti kvišku, potoki n-rastejo, popolnoma pa se preneha lov in ribarjenje. Nikjer ni ničesar, ne jagod, ne sadja, ne mrčesa. Samo tu in tam je nekaj gob, s katerimi se preživlja črni domorodec, dokler se konec novembra ne pojavijo krilate mrvljice, ki rešijo kritično situacijo.«

Prava lakota torej ni pogosta, toda vedno je na preži. Afrika — vsa Afrika — je malo in slabu. Najsplošnejša in najbolj dramatična pomanjkljivost prehrane je brez dvoma pomanjkanje proteinov, ki so za sleherni organizem nujno potrebni (največ jih je v mesu).

V Gabonu, na primer, pojde prebivalec povprečno dva kilograma mesa na leto. V Nigeriji pada ta povpreček na en kilogram, medtem ko znaša v Čadu enajst in v Senegaliji trinajst kilogramov. Splošno povprečje za vso Zahodno Afriko pa je pet in pol kilograma.

Vkoreninjene navade v prehrani in starodavni običaji so težka ovira za izboljšanje afriškega jedilnika. Credo katerih koli domačih živali imajo se vedno za zunanjji znak bogastva. Prav nič pa ni važna njena trgovska vrednost. Gledajo le še na velikost črede. Celo v predelih, kjer nikoli ne pustoši muha ce-ce, je poraba mesa omejena:

»Afričani jedo meso, in še to samo goveje, le ob praznikih in važnejših obredih ali ko žival pogine zaradi bolezni ali starosti. Kokoši in jajca hranijo načelno samo za darila, prav tako pa je tudi z divjačino, ki jo sorazmerno redko lovijo.« (FAO)

Prve žrtev podhranjenosti so otroci; tudi največ jih je. Stevilo smrtnih primerov je pet do desetkrat večje kot v Evropi. Pri otrocih od enega do četrtega leta je celo petindvajsetkrat večje. Vzrok je popolnoma jasen: organizem zahteva v tej starosti večjo količino proteinov, če jih ne dobi, največkrat propade.

Clovek v ekvatorialnem pragozdu se hrani predvsem z gomolj, manioco, jama, tara ali macaba, sladkega krompirja in z bananami. Vsa ta »hrana« pa vsebuje izredno malo dušikovih elementov, kar je posečno slabo za nosečnice in matere, ki dojijo. Afriški otrok ostane pri materinih prsih dve, tri, pogosto celo pet let.

Prehod pri otrocih, ki se prenehajo hrani pri materi, je oster. Ōu materinih prsi morajo naravnost k škrobnatemu gomolju manioca, ki pa ne vsebuje dušika. To pogosto povzroči strašno in nevarno bolezen Kwashiorkor, ki često zahteva veliko žrtev. Tisti pa, ki ji uidejo, ostanejo vse življenje telesno in umsko nekolikor nerazviti. Bolezen je doma v tropskih pokrajinal Dakarju in Zanzibarju.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Dragi
bralci! Odločili smo se
uvesti novo rubrikó

Mi in filmsko platno

Namenjena je predvsem zasledovanju tekočega sporeda, odnosu med kvalitetnimi filmi in plažo, zasledovanju politike kinematografov in ne nazadnje — opozorilom na drobne nepravilnosti, ki pa lahko zdržujo predstavljanje resne ovire. V kolikor želite, pošljite svoje pripombe na uredništvo GLASA s pripisom: za MI IN FILMSKO PLATNO.

Prva, po mojem mnenju nujna, je kategorizacija posameznih kinodvoran. Eliten je CENTER. Žal se dostikrat njegova elita kaže predvsem v opremi, mnogo manj pa v programu. V njem imajo svoj prostor veliki, dragi filmi, ki nosijo veliko denarja. Večina filmov v Centru je na sporedu cel teden in se spored v bistvu ne menjata. Dvorana je med gledalcem priljubljena, ker je okusno in sodobno opremljena.

STORŽIČ. Dvorana ni lepa, niti moderna, še manj pa priljubljena. Publiko, ki se tu zbirja je pod kritiko in hlepri predvsem po spektaklih in vesternih, za kvalitetne filme pa je edin sprejem negodovanje in izgredi. Po sporedu sodeč pa je to najboljši kinematograf v Kranju. Vsi boljši filmi so obsojeni, na propad v stari, adaptacije potrebnih dvorani. V Storžiču igrajo zato, ker je dvorana cenejsja in propad ni tako finančno boljši. Publiko pa se dvorani izogiba, tako da razen spektaklov vsi filmi hitro propadejo. Torej je Storžič propad dobrih filmov, ki bi lahko v Centru uspeli.

SVOBODA STRAŽISCE je po kvaliteti dvorane slabša od obeh, vendar je publiko srednje dobra, spored pa najboljši. Čeprav je Stražisce samostojno del Kranja so filmi, na sporedu v Svobodi, najboljši, tako da se »strašanom« ni treba pritoževati. Ob isti programski politiki, z malo boljšo publiko in lepošč, modernejšo dvorano bi bil to najboljši kinematograf v Kranju.

FILMI:

LEPA LOLA je španski barvni film, ki je v svetu, posebno pa pri nas, doživel nekaj uspeha samo na račun glavnih igralcev — lepe Sarite Montiel. Vse skupaj pa v resnicni ni vredno niti početna groša in je film v primerjavi s Prodajalko vijolic bedna senca, ki tudi najbolj vztrajnih občudovalcev »lepe« Lole ne bo mogel več navdušiti. Morda ne bi bilo napačno, ob boljših časih, vprašati pristojne zakaj dajejo devize za taka skrupsala, ki nimajo nobene zvezze s stvarnostjo in našim življenjem. Vsem, ki bi hoteli v kinu preživeti nekaj prijetnih uric — čeprav konformistično — obiska ne svetujem, ker bodo razočarani, za strah pa naj vam strogo zaupno izdam, da se bo lepa Sarita držala do kraja — najmanj od nedelje do četrtega, da o ostalih dneh prihodnjega tedna ne govorimo.

SONCE V MREŽI pa je popolno nasprotje Sariti. Veseljaška zgodbica mladih ljudi z obvezno malce melanholičnim odnosom je vsekakor prijetna osvežitev programa, vendar žal samo premierskega. Film je namreč češki in ga kranjski kinematografi ne upajo, vsaj spored kaže tako, predvajati. Vidite ga lahko samo v soboto ob 20 uri (to naj bi bila premiera!) in v ponedeljek ob isti uri, v kinematografu druge stopnje — Storžiču. Malce nenavadni odnos, ki že v naprej nemogoča uspeh vzhodnemu filmu, saj Storžiča kvalitet film ne bo nikoli napolnil — za tja so raz-

ne Lepe Lole. Tako pa ostajajo v Centru, ki naj bi bil reprezentativna dvorana in vanj publika raje zahaja, spektaki in Lepe Lole, ki imajo uspeh že v naprej zagotovljen. Odnos ni ravno najboljši, zato pohitite, da boste film videli, KER ZASLUŽI VSAY POZORNOST PUBLIKE IN BI BILA SKODA ZAMUDITI DOBER FILM.

PJSANE NOGAVICE so poljski barvni mladinski film, ki vsekakor zaslubi pozornost mladih in ogled priporočam.

SVITANJE je jugoslovansko delo srednje kvalitete, brez posebnih pretenzij, ki je popolnoma

upravičeno v Storžiču — glede na svoje kvalitete, ne pa glede na kvalitete ostalih.

Sicer pa bo na sporedu še nekaj reprizne plaze, kot je n. pr. SLUCAJ INSPEKTORJA SIRDINGA — nemška kriminalka v limonadni izvedbi, vestern NA MUHI, ki bo verjetno zopet »ČUDOVITO RAZREZAN IN MONTIRAN«, ter vseh režiserjev, scenaristov in igralskih neumnosti polno OBLEGANJE SIRAKUZE. Ob tem lahko samo še sanjam, o dobrem sporedu, kajti do petka bo v Storžiču nekaj novega z obilno dozo plaze, pod naslovom — REPRIZE.

Distributerji na zatožni klopi

Pred gospodarsko zbornico bo v kratkem zanimiv spor. Kinematografsko podjetje Kranj bo tožilo nekatere distributerje zaradi trgovske nemoralne in kršenja splošnih pogojev poslovanja. V čem je stvar?

Z preu nekaj tedni so v kinematografskem podjetju dali v program nekaj zelo dobrih filmov, kot so Hitchcockovi PTICI, znani vefilm NAJDALJSI DAN. Vse te filme bi morali do danes že videti na rednem sporedu nismo pa nobenega. Posredni krivec za to je KINEMATOGRAFSKO PODGETJE LJUBLJANA. Može iz Ljubljane so namreč ob nakupovanju novih filmov v prisotnosti večje skupine upravnikov kinematografov postavili najbolj nemogočo in, vsaj za naš družbeni sistem, nesprejemljivo zahtevo:

»V Ljubljani ne bomo predvajali nobenega filma, ali pa ga bomo preterminali, v kolikor bi bil na sporedu prej v Kranju, kakor v Ljubljani.«

Svoja izvajanja so utemeljevali s prepričanjem, da je Kranj nekakšno ljubljansko predmestje in da je zato povsem naravno in logično, da so premiere filmov prej v Ljubljani, kakor v Kranju. Najlepše je njihovo početje (pritisk na distributerje) razvidno iz primera Pticev. Kranjsko kinematografsko podjetje je film rezerviralo in bi ga lahko predvajalo od 27. 2. do 7. 3. 1965. Takrat je bilo še vse v najlepšem redu. Vendar je Ljubljana zvedela za svojo konkurenco in ugotovila, da bi bil film v Ljubljani lahko na sporedu šele mesec dni kasneje. Posledice: pritisk na distributerja. In filmu ni bilo več na razpolago, pojavile so se vse mogoče in nemogoče ovire, film je bil nenadoma strašno zavzet, nihče na distribuciji ni vedel, kje naj ga predvajajo — v Ljubljani ali Celju, tako da (KAKO SAMOUMEVNO) za Kranj ni bilo več na razpolago. PTICI so odpadli. Nato je odpadel NAJDALJSI DAN. (VIDELI SMO SAMO PREMIERO, REPRIZ PA DO MAJA ALI JUNIJA NE BO!) Kljub temu, da so film predvajali v Trbovjah in da od tedaj naprej leži v skladnišču v Ljubljani, ga za nas ni na razpolago.

Kakor kaže imajo distributerji na zalogi dovolj zvijač, da lahko gledalce nekaterih področij prikrajajo za predstavo. Sedaj pa lahko vsemi malo širše pogledamo začevi v globoko gnilo oči. Distribucije so dolžne tako kot vsa trgovska pod-

jetja poslovali tako, da so dobrine pristopne vsem potrošnikom pod enakimi pogoji. Prav tako kot je kazniva prodaja pod pultom (za razne »gospes« najboljše blago —), zvezne in poznanstva lahko še koristijo — tako je kaznivo tudi one-mogočanje predstave s primitivnimi izgovori. To velja za distribucije, ki pa niti niso najbolj umazano perilo v žehi, ki bo sledila, saj je kolektiv Kinematografskega podjetja sklenil zadevo predati gospodarski zbornici.

Najbolj se bodo z umazanjem dajali možje iz ljubljanskega kinopodjetja, ki so v teh pogojih najbolj podobno organizirani skupini gangsterjev, za katere je izsiljevanje samo sredstvo za doseg cilja. Kako naj sicer imenujemo njihove izjave? Kraškočasenje? Ali pa morda rahla šala? Veste potem bodo vsi prisegali, da so se samo šalili, da tudi če bi mislili resno, distributerjem ne bi bilo treba početi tega, saj jih nihče neposredno ni silil v tako ravnanje, nihče jih ni podkuval — delajo pač po svoji pameti. Takrat bi bil rad prisoten. Namreč po dolgem času bi se pri nas zopet zgodil čudež. Ob njihovih zagovorih bi človek kar videl, kako vrlim možem iz Ljubljane pogahajo »angelske peruti« in se jim glave »svetniško« svetijo. Morda bodo ob zagovoru ubrali bolj zavito pot. Zopet bodo iz Kranja napredili predmestje Ljubljane in privlekli na dan oguljeno izraz: »Saj nam odžirajo gledalce, ki se sedaj vozijo v Kranj na premiere, pa tudi film ni tako zanimiv, če ga predvajajo pred nami.« Menda so si ljubljanski velemožje v glavnem sami krivi, če jim Kranj pobere premiere. Kratkomalo prepočasni so, premalo načrtno delajo, tako da filma ne morejo takoj vključiti v program.

In na ta račun naj mi gledamo slabe filme: Čakamo naj na njihovo milost, medtem ko filmi leže pri distributerjih brez koristi? Ali naj sam zato, ker smo blizu Ljubljane čakamo na dobrohotno privolitev, na vrženo kost? Mislim, da je Kranj še vedno samostojno mesto, da ima v okviru občine skupščino in da ga do sedaj nihče, razen odgovornih iz ljubljanskega kinematografskega podjetja ni štel za ljubljansko predmestje. Zato je zadeva pred gospodarsko zbornico in ta bo menda naredila red — tako početje meji na skrajno nesramnost in vnaša korupcijo, ki pa je pri nas ne sme biti!

POGAČNIK JOŽE

Pomlad se bliža

Cez 24 ur 30 minut 11 se so se tudi cene osvobodile kund se bo zopet po koledarskem času pričela pomlad nenavadno v zrak kakor živo Da bo v tem času res posrebro v barometru.

mlad je potrdil tud' moj prijatelj Francelj. On je namreč cel dan pred poniadajo stal v zimo dremal za »masino«, pred trgovino »Tlal« zdaj pa pravi, da se ga že nebo. Ljudje so ustavljali: ob meni in me spraševali: »Ja, kaj pa gledate?« — Povedati moram, da sem jim odgovoril: »Kruce lila, kaj gledam?« — Tisto večno mlaado popevko nove pomladanske cene v izložbi, ki so tako visoko napolnila. Prav tako tisoča pa stavljene, da si lahko zlomis-

vrat, ko se oziraš za njimi! sem jim odgovoril.

Pri tej pomladanski podrazilivosti pa nisem mogel prenesti podražitve jogurta. Zato sem vselej tega nadrl tistega najboljšega cen in veste, kaj mi je dejal?

Rokel mi je: »Kaj pa jamrate. Ce se je jogurt podražil za 5 dinarjev? Ce smo za uveljavili občino in okraj, bomo pa še vas!« Da, pomlad se vse oživi, vse prebuja — tako tudi v servisnih delavnícach. Ravščaj je v če ima človek srečno gre lahko na lastne stroške v zdravilišče. Tudi zvončki in trobentice naznamajo

pomlad. Šopek zvončkov pa letos na trgu stane samo 50 ste letali za dokumenti, za dinarjev. To pa verjetno zaradi tega, ker se iz zvončkov in trobentic ne da napraviti pomladanska solata.

Končno sem ugotovil tudi da ena sama lastovka še ne pomeni pomlad. Tako v primeru nakupu radijskega televizijskega aparata garancijski list še ne pomeni, da boete v primeru okvare aparat dobili zgarantirane dele.

Moje koči zapuščam »fabriki lila« s poslednjo željo, da bi se še drugi nalinkali kot sem se jaz v pričakovanju izdatnega penzionca in znižanja cen.

ste s tem, ko pričami že opravčeni do odločbe za upokojitev. Ce boste

dobili odločbo pa še ne pomeni, da boste z višino dočlenjeni prejemkov zadovoljni. Vsled tega znate tudi vi

ist, kar je napisal moj sod. Takole je napisal v svoj testament:

Grega

RADIJSKI SPORED

VELJA OD 20. MARCA DO 26. MARCA 1965

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.15, 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30. — Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30.

SOBOTA — 20. marca

8.05 Poslušajmo Planinski orkester — 8.25 Zabavne melodije — 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo — 9.25 Mladi glasbeniki glasbene šole iz Kranja pred mikrofonom — 9.45 Četrte ure s pevcem Vice Vukovom — 10.15 Glasbeni sejem — 11.00 Nimaš prednosti — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Domače pesni in napevi — 12.30 Naša pesem — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Fragmenti iz slovenskih oper — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.30 Pojeta zbor Kluba koroških Slovencev — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Gremono v kino — 17.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 18.15 Izložbeno okno — 18.45 S knjižnega trga — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 V soboto zvečer — 21.00 Zaplešite z nami — 22.10 Oddaja za naše izseljence — 23.05 Za prijeten konec tedna

NEDELJA — 21. marca

6.00 Dobro jutro — 6.30 Napotki za turiste — 7.40 Pogovor s poslušalci — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.40 Iz albuma skladb za otroke — 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. — 10.00 Se pomnite, tovariši — 10.30 Pesmi borbe in dela — 10.40 Nedeljski koncert lahke glasbe — 11.40 Nedeljska reportaža — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. — 13.30 Za našo vas — 13.50 Pred domačo hišo — 14.00 V svetu opernih melodij — 15.05 Sportno popoldne — 18.00 Humoreska tega tedna — 18.20 Zabavni intermezzo — 18.30 Večerne harmonije — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Naš nedeljski sestanek — 21.30 Iz slovenske simfonične glasbe — 22.10 V plesnem ritmu z orkestrom Kurt Edelhagen in Werner Müller — 23.05 Prebijene senčke in druge komorne skladbe

PONEDELJEK — 22. marca

8.05 Jutranji zabavni zvoki — 8.55 Za mlade radovedne — 9.10 Zapojimo in zapadle — 9.25 Iz narodne zakladnice — 9.45 Igrajo vam tuje pihalne godbe — 10.15 Pisan orkestralni intermezzo — 10.35 Naš podlistek — 10.55 Glasbena mediga — 11.00 Nimaš prednosti — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Čež trib in dol — 12.30 Domači in tuji virtuozi — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Odlomki iz opere Bagdadski brivec — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.30 Zabavni z orkestri — 16.00 Vsak dan za nokturno — 17.05 Glasbena kri-plošča

CETRTEK — 25. marca

8.05 Jutranji zabavni zvoki — 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo — 9.25 Rokec na drugem koncu mesta — 10.15 Igrajo in pojo vam Logarski fantje — 10.15 Glasbeni sejem — 11.00 Nimaš prednosti — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Trio Slavka Avsenika in Fantje na vasi — 12.30 Sonatina in concertino — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Slovenksi pevci v operah italijskih veristov — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.30 Igra vam Kmečka godba — 15.40 Literarni sprehot — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Turistična oddaja — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Odskočna deska — 18.45 Jezikovni pogovori — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Veter umetniške besede — 21.30 Glasbeni nokturno — 22.10 Nočni akordi — 23.05 Schubertov večer

PETEK — 26. marca

8.05 Popularen izbor orkestralne glasbe — 8.35 Dvajset minut z zabavnim orkestrom romunskega radia — 8.55 Pionirski tehnik — 9.25 Pihalna godba Rudolf Urbanc — 9.35 Pet minut za novo pesmico — 10.15 Komorni zbor RTV Ljubljana poje pesmi — 10.35 Novo na kuži — 10.55 Glasbena mediga — 11.00 Nimaš prednosti — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Pred domačo hišo — 12.30 Uvertura in arie iz oper Rossinija — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — 14.35 Trio: flauta, čembala in violončelo — 15.25 Napotki za turiste — 15.30 Japonska narodna glasba — 15.45 Novo v znanosti — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Pejkov simfonični koncert — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Revija naših pevcev zabavne glasbe — 18.45 Kulturna kronika — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Zvočni mazai — 20.30 Tedenski zunanjopolitični pregled — 20.40 Slovenska klavirska glasba — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.10 Za ljubitelje jazz-a — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Posvečenje pomladni

K I N O

Kranj »CENTER«

20. marca amer. barv. CS film KOMANCEROSI ob 16. in 20. uri, premiera špan. barv. CS filma LEPA LOLA ob 22. uri

21. marca amer. barv. CS film KOMANCEROSI ob 15. in 19. uri, špan. barv. film LEPA LOLA ob 21. uri
22. marca špan. barv. film LEPA LOLA ob 16., 18. in 20. uri

23. marca špan. barv. film LEPA LOLA ob 16., 18. in film PASJE ŽIVLJENJE

Zirovnica

20. marca francoski film POKLICNA SKRIVNOST

21. marca jugoslovanski film POZOR, DRŽAVLJAN POKORNI

24. marca angl. barv. CS film VLOMILEC

Dovje-Mojsstrana

20. marca jugoslovanski film POZOR, DRŽAVLJAN POKORNI

21. marca francoski film POKLICNA SKRIVNOST

25. marca angl. barv. CS film VLOMILEC

Koreška Bela

20. marca ital. barv. film PASJE ŽIVLJENJE

21. marca ital. CS film Z OGNJEM IN MEČEM

22. marca franc. VV film ALARM NA JEZU

Kranjska gora

20. marca ital. CS film Z OGNJEM IN MEČEM

21. marca ital. barv. film PASJE ŽIVLJENJE

25. marca italijanski barvni zbor OBLEGANJE SIR-PA-PRERIJE ob 16., 18. in 20. uri

Cerknje »KRVAVEC«

20. marca franc. barv. CS film CARTOUCH ob 18. uri, ameriški barvni film ZAKON PRERIJE ob 20. uri

Naklo

21. marca amer. barv. CS film RAZKOSJE V TRAVI ob 16. in 19. uri

Preddvor

20. marca amer. film VSE ZA SMEH ob 19.30

Gorje

21. marca ameriški film VSE ZA SMEH ob 16. in 18.30

Jesenice »RADIO«

20. do 21. marca angleški barvni CS film VLOMILEC

22. marca angleški barvni film POD OKRILJEM NOCI

23. do 24. marca francoski film ALARM NA JEZU

25. do 26. marca italijanski barvni VV film KAPETAN OGREN

Jesenice »PLAVŽ«

20. do 21. marca francoski VV film ALARM NA JEZU

22. do 23. marca angleški barvni CS film VLOMILEC

Radovljica

20. marca špan. barvni film KRALJICA SANTEKLER ob 20. uri

20. marca poljski film KJE JE GENERAL ob 17.30 uri

21. marca špan. barvni film KRALJICA SANTEKLER ob 16., 18. in 20. uri

21. marca poljski film KJE JE GENERAL ob 10. uri dopoldne

23. marca polj. film UMOR V TAKSIJU ob 20. uri

24. marca polj. film UMOR V TAKSIJU ob 18. in 20. uri

25. marca amer. barv. film ZAJTRK PRI TIFFANY ob 20. uri

26. marca angl. CS film LAZNIVI BILLY ob 20. uri

gledališče

PREŠERNOVO GLEDALIŠCE V KRAJNU

NEDELJA — 21. marca ob 10. uri URA PRAVLJIC — 19. program

Alan je potisnil zapah nazaj in jih skušal odpreti. Bila so zaklenjena. Obrnil se je tedaj k Hackittu: »Ali veste za ključ teh vrat?« Sam se je obotavljal. Po stari navadi bi se rad nadredil nevednega in kolikor mogoče neumnega.

»Ej da, ključ je res tu,« je odvrnil nazadnje, ko je prevladala radovednost in želja, da bi zvedel, kaj je za vrti.

»Pri napušču kamina visi. Znano mi je čisto slučajno, ker...«

»Ker ste poskušali uporabiti ga,« je dejal Alan. Toda Sam je odločno ugovarjal in sicer tako odločeno, da mu je Alan nazadnje le verjel in si misil, da morda še ni našel ugodne prilike za izvedbo svojega načrta.

Alan je stopil k vratom, ki so vodila v zgornje nadstropje in prisluhnili, ker se mu je zdelo, da je slišal govoriti Meistra. Ko je prišel Lomond, je začutil Wembury rablo utrujenost. Videl je, da je vse straženje pravzaprav nepotrebno. Ce si je hotel priznati resnico, je čakal samo, da bi videl Mary Lenley.

Tudi Lomond mu je delal preglavice. Zdelenje mu je, da je ta navdušeni detektiv amater že skoraj popolnoma podlegel očarujočemu vplivu Core Ann. Dvakrat ju je že videl skupaj in ga opozoril na to. Spomnil se je zadnjega njunega razgovora o tej zadevi.

»To je nevarna ženska, doktor!« ga je svaril.

»Jaz pa strahovito nevaren mož,« je odvrnil doktor Lomond. »Ugaja mi, kaj hočete — in pa smili se mi ta mlada stvarca. To je moja največja hiba, veste, to usmiljenje do žensk, hehe!«

»Pazite samo, da se nekega dne ne boste moralni smiliti samemu sebi!«

»Kadar 'koksa', potem sede za klavir,« je razlagal Sam. »Veste, takrat ne vidi nič in ne sliši nič. Včasih me spravi čisto iz hišice.

»Muzikalichen? To ni dobro!«

»Dobro igra,« je dejal Sam zaničljivo. »Jaz ljubim glasbo, toda tisto, kar igra on...« zavžigal je nekaj taktov iz Chopinovega Nocturna

— ježeš, človek bi skočil iz kože!«

Zazvonilo je pri hišnih vratih in nekdanji kaznjeneč je šel odpirat. Dr. Lomond je z rokami v žepih sedel na klavirske stolice in nadaljeval z ogledovanjem sobe. V tem, ko se je ogledoval po sobi, se je zgodilo nekaj nenavadnega. Nad vratim v oboju se je nenadno posvetila rdeča lučka. To je bil nedvomno signal, toda od koga. Medirom, ko je še strmel v vrata, je luč ugasnila. Lomond se je po prstih spiazil k vratom in prisluhnil, toda slišal ni ničesar.

Tu pa se je že vrnil Hackitt in prinesel nekaj pism.

»Pošta — je začel in obstal, ko je viden Lomondov obraz.

»Hackitt,« je mehko vprašal doktor, »kdo je razen vas in Meistra še v hiši?« Pogledal ga je nezaupno.

»Nihče. Stara kuhanica je bolna.«

»Kdo pripravlja Meistrju zajtrk?«

»Jaz,« je pokimal Sam.

Lomond je pogledal na strop. »Kaj je nad to eubo?«

»Ropotarnica,« Hackittova zadrega je rasla.

»Kaj pa se je zgodilo, doktor?«

Lomond je zmajal z glavo. »Misil sem le... nič, nič!«

»Cakajte no, nekaj bi radi izvleklj iz mene? Ali bi si radi ogledali ropotarnico, doktor?«

»Mislim — no, Meister ni na najboljšem glasu. Ali vaš brat ve, da še vedno delalet tu?«

Odkimala je in senca je preteela njen obraz. »Ne — nisem mu hotela delalet skrbi. Johnny piše v svojih pismih take čudne stvari.«

Alan je globoko vzduhnil. »Mary, saj veste, kje me vedno lahko najdete.«

»Da, Alan, saj ste mi to že enkrat rekli,« je rekla začudeno.

»Ker — no, ne morete vedeti, kakšne težave se lahko pojavi. Rad bi — želel bi, no, da bi čutili, če bi se kdaj pripetilo kaj neprijetnega...« Govoril je čisto nepovezano.

»Neprijetnega?«

Pomisnila je, če je ugani. Ta misel jo je prestrašila.

»In če bi — no, bi bili kdaj v sill, je nadaljeval obupno. »Saj veste, kaj mislim? No, če bi kdo... kako naj to povem?... Ce bi vas kdo nadlegoval, potem bi rad viden, da bi prišli k meni. Ali hočete storiti to?«

Njene ustnice so trzale. »Alan, sentimentalni postajate!«

»Oprostite!« Prijet je za kljuko pri vratih, ko ga je poklicala po imenu.

»In vendar ste tako dober človek!« je šepnila mehko.

»Ne, mislim, da sem prismojen osel!« je dejal nejevoljno Alan in zalopotnil vrata za seboj.

Zamisljeno je obstala pri mizi. Prevzel jo je občutek, da ni vse v redu, da tiči za Maurice Meistrovo vsakdanje prijaznostjo morda nekaj strašnega, nekaj zlega. Ce bi bil vsaj Johnny že svoboden — Johnny, ki bi žrtvoval zanjo tudi življenje.

Čarownik

Doktor pa se je tej Alanovi pripombi samo smejal: »Kaj pa naj pomeni ta vaša pripomba? Svarilo mladim ljudem? To je bilo vse, kar je odvrnil Wemburyju, nato pa je naglo menjal temo razgovora.

Wembury je stal pred hišo, ko se je policijski zdravnik vrnil.

»Gor grem in pogledam še enkrat ubogega dečka,« je dejal posmehljivo. »Ali koga čakate?«

»Da — nel Čakam na svoje ljudi,« je dejal Alan, dr. Lomond pa se je pri odhajanju tako nesramno nagađajo režal, da bi mu Alan najraje priopal dve okrog ušes. Doktor pa se je še kar naprej pomenljivo muzal — kako tudi ne, saj se mu je prvič posrečilo, spraviti policijskega uradnika v tako zadrgo, da je zardel do ušes.

Meister je spal. Zato se je zdravnik vrnil v priljube in si je še enkrat ogledal sobo, ki je služila v Meistrovem gospodinjstvu kot uradna soba in salon.

Od nekod se je prikazal tudi Sam in opazoval zdravnika z največjim zanimanjem.

»Zunaj sem videl Wemburyja,« je pripovedoval z ljubeznivo familiarnostjo. »Sodim, da čaka samo na to, da bi videl gospodično Lenleyovo.«

Doktor se je okrenil: »Kdo je to, gospodična Lenley?«

»Oh, to je naša gospodična, ki tipka na pišalni stroj,« je hitel Sam s pojasnilom in Lomondove obrvi so se dvignile v velikem zanimaju.

»O da! Ali ni to sestra tistega fanta, ki sedi v zaporu?«

»Seveda, Sir Johnnyja Lenleya. Tri leta je dobil, ker je sunil biserno verižico.«

»Tat torej? Stopil je v klavirju in ga odprt.«

»Tat gentleman!« je pojasnil Haskitt.

»Ali je že kdaj igrala?« je vprašal zdravnik in rahlo udaril po tipki.

»Ne, Sir — on! On igra.«

»Meister? Lomondovo čelo se je nagubalo.

»Oh da, saj sem že slišal o tem.«

Lomond je priklmal in sledil možaku po stopnicah navzgor, mimo Meistrove sobe, v majhen prostor, ki je bil poln pohištva.

Komaj pa sta zapustila spodnjo sobo, sta vstopila Alan Wembury in Mary Lenleyeva.

»Saj me boste še pripravili ob dobro ime, Alanno,« je menila Mary smehljaje. Pravzaprav vam ne bi smela reči kar Alan, kadar ste tu službeno. Reči bi vam morala in spektor Wembury.

»Zal bi mi bilo, če mi ne bi rekli Alan. Vesakor pa je težje reči vam Mary. Misilit morate na to, kako sem bil vzgojen. Vedno sem vas imenoval Miss Mary in pred vašim očetom sem vedno snemal čepico z glave.«

Mary je vzduhnila. »Ali ni vse to čudno?«

»Da — čudno! Gledal jo je, kako je odslagal plasci in klobuk. »Ljudje ne bi verjeli, če bi brali v kaki knjige, Lenleyevi iz Lenley-Courta in Wemburyevi iz vrtnarjeve hišice.«

Naglas se mu je zasmajala: »Ne bodite vendar neumn! Joj, koliko pisem!«

Med vsemi jo je zanimalo le eno. Naslovljeno je bilo nanjo z lepo, malo pisavo Meistrovo, napisano s svinčnikom. Vsebina je bila očitveno tako zanimiva, da je popolnoma pozabilna na Alanovo prisotnost. Opazil je, kako se je jelenjen bledi obraz zavilati z živo rdečico in kako so njene oči zaživele v novi luči. Srce se mu je topilo v žalosti. Saj ni mogel vedeni, da je Meister v pismu ponovil svoje vabilo na večerjo in da je rdečico na Marynem licu rodila nejedvola.

»Mary,« je dejal zopet, »poslušajte me!«

Dvignil je glavo od pisma, ki ga je brala. »Da!«

Kako naj jo posvari? Ze vse jutro je v duhu skušal rešiti ta zanj najvažnejši problem.

»Ali se tu počutite dobro?« je vprašal v zadregi.

»Kako mislite to?« je rekla.

V Meistrovo hišo je vodila pot, ki je bila znana le trem ljudem. Eden teh — tako je upal Meister — je bil mrtev. Drugi je bil nedvomno v zaporu — Johnny Lenley je presenetil Meistra pri njegovi skrivnosti. Meistrovo posestvo se je nekoč raztezalo do obrežja umazanega potoka. Tudi sedaj je še stalno na prostoru, ki ga je zaraščal plevel, majhno, razmajano poslopje, kjer je bilo svojčas skladisč. Prostor s poslopjem je bil še zdaj Meistrova last, čeravno ga je od ostalega posestva v Flanders-Lane ločil skupek umazanih hiš s križem kračem prepredenimi uličicami.

Tega jutra je prispeval od obrežja kanala mlad mož, obstal nasproti tovarni ter se ogledoval, če ga kdo zasleduje. Nato je s ključem odklenil preperela vrata v zidovju, stopil v prostor, ves prerasel s plevelom in pohitel k nekdajemu skladisču. Tudi tu je z istim ključem odklenil vrata, jih zapri za seboj in zaklenil in začel stropati navzdol po zavitih stopnicah, ki so bile zgrajene šele pred nekaj leti.

Na dnu stopnic se je začel hodnik, obložen z opcko in prav toliko visok, da je lahko vzravan hodil po njem srednje visok človek. Ta so bila snažna in čeprav hodnik ni bil razsvetljen, je možak po nekaj korakih naglo našel vdolbinu, v kateri so ležale štiri žepne svetilke, ki si jih je omislil Meister za svojo uporabo. Predvod je šele pred nedavnim pometel Meister sam.

Meister je pričakoval, da bo v kratkem hodil po tem hodniku sladek gost in ga tako ne bodo videli možki, ki stražijo hišo. Sam je vodil Mary Lenley po hodniku, v katerem ni bilo nič neavadnega kot je to sicer v takih krajih običajno.

Tujec je koračil dalje in si svetil s svetilko, ki jo je držal v roki. Po hoji kakih treh minut se je pot nadomema obrnila v leto in se končala v kleti, od koder je vodilo nekam navzgor stopnišče, pokrito s preprogo. Tujec je previdno in nalahno stopal po njem navzgor.